

**O‘ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI TOPISHMOQLARNING O‘XSHASH
JHATLARI VA FARQLARI
СХОЖЕСТИ И РАЗЛИЧИЯ ЗАГАДОК НА УЗБЕКСКОМ И
АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКАХ
SIMILAR ASPECTS AND DIFFERENCES OF PUZZLES IN UZBEK AND
ENGLISH LANGUAGES**

Bakirova Shahnoza Zayniddin qizi,

bakirovashahnoza40@gmail.com

Nazirova Sarvinoz Islomjon qizi,

nazirovasarvinoz1@gmail.com

FarDU talabalari

Annotatsiya: Mazkur maqola o‘zbek va ingliz tillarida topishmoqlarning umumiy o‘xshashliklari va farqli jihatlarining tahliliga bag‘ishlanadi. Topishmoqlar xalq og‘zaki ijodining yorqin namunalaridan biri hisoblanadi. Nafaqat bolalarning, hatto yoshi kattalarning ham sevimli janri bu- topishmoqdir. Shunday ekan, ular asrlar davomida shakllanib, og‘izdan og‘izga o‘tib keladi.

Kalit so‘zlar: Qofiya, jumboq topmacha, kirish, topishmoq.

Аннотация: Данная статья посвящена анализу общих сходств и различий загадок в узбекском и английском языках. Загадки – один из ярких образцов фольклора. Загадки – любимый жанр не только детей, но и взрослых. Поэтому они формировались веками и передавались из уст в уста.

Ключевые слова: Рифма, загадка, вступление, дети, жанр.

Abstract: This article is devoted to the analysis of common similarities and differences of riddles in Uzbek and English languages. Riddles are one of the bright examples of folklore. Riddles are a favorite genre not only of children, but also of adults. Therefore, they have been formed for centuries and passed from mouth to mouth.

Keywords: Rhyme, puzzle, introduction, riddles, children.

Topishmoqlar xalq og'zaki ijodining yorqin namunalaridan biri hisoblanadi. Uni yana "topmacha", "jumboq" qadimda esa "chiston" deb atashgan. Topishmoqlar barcha yoshdagi insonlar uchun qiziqarli va zavqlidir. Ular bayt yoki savol ko'rinishida ham kelishi mumkin. Lekin, ko'plab topishmoqlar qofiyali shaklda keladi. Topishmoqlar har bir xalqning yashash tarzi, urf-odatlar va madaniyatidan kelib chiqib yuzaga keladi.

Topishmoqlar haqida ko'plab fikr va mulohazalar mavjud. Misol uchun, "Insoniy shuur endigina uchqunlana boshlagan zamonlarda topishmoqlar paydo bo'lgan" (F.I.Buslayev, 2001). "Topishmoq,- deb yozadi Zubayda Xusainova,- xalq og'zaki ijodining boshqa janrlari: doston, ertak, maqol xalqning ma'naviy boyligi va kollektiv ijodi mahsulidir".

Ingliz olimi Archer Taylor: "Ehtimol, topishmoq- bu universal san'at deb aytishimiz mumkin",- deydi. Malayziya topishmoqlari haqida yozgan Elli Kongas esa, "Baholashda miqlar ijtimoiy me'yorlarni kodlash va o'rnatishga xizmat qilsa, topishmoqlar konseptual chegaralar bilan o'ynash va kesib o'tishni anglatadi" deb ta'rif beradi.

O'zbek va ingliz tilidagi topishmoqlarning farqli jihatlariga kelsak, ko'plab o'zbek topishmoqlarida quvnoqlik aks etib turadi va qofiyali shaklda uchraydi. Bu ikki tildagi topishmoqlar turli xil va keng qamrovlidir. Ingliz tilida topishmoqlar ko'pincha topilayotgan predmetning nomidan aytiladi. O'zbek tilidagi topishmoqlarda esa, aksincha, topishmoq aytayotgan so'zlovchi tomonidan aytiladi. Misol uchun:

Ingliz tilida:

I fly, yet I have no wings,

I cry, yet I have no eyes.

Darkness follows me,

Lower light I never see. (Cloud)

O'zbek tilida:

Onasidan kiyim- boshim,

Bolasidan yog'li- oshim. (Paxta)

Ikki tilning topishmoqdagi umumiy jihati bu- tasviriy va badiiy vositalar tizimining bir-biriga o'xshashidir. Yana bir umuman o'xshashlikka nazar tashlaydigan bo'lsak, quyidagi topishmoqlarda ayiqning asal yeyishi har ikkovida ham keltirilgan. Ingliz tilida topishmoq aniq detallar bilan yoritib berilgan. Masalan, ayiqning o'rmonda yashashi, va mo'ynali bo'lishi kabi. Bu topishmoqni o'qigan bolalar hech ikkilanmay uning ayiq ekanligini tushunib yetishadi. O'zbek tilida topishmoqlar nafaqat she'riy, balki nasriy shaklda ham bo'ladi va quyidagi topishmoq bunga misol bo'la oladi:

I live in the woods. I'm very big and furry. I like to eat fish and berries. I love honey as much as you do. Who am I? (A bear)

Mo'ynali hayvon asalni yaxshi ko'radi. Agar biror narsa tushunmasa vahshiyona bo'kirishi mumkin. Chunki u... (Ayiq)

Nafaqat bolalarning, hatto yoshi kattalarning ham sevimli janri bu- topishmoqdir. Shunday ekan, ular asrlar davomida shakllanib, og'izdan og'izga o'tib keladi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Dushatova, S., & Burgutova, G. (2022). CHET TILLARINI BILISHNING FOYDALARI. *INNOVATIVE DEVELOPMENT IN THE GLOBAL SCIENCE*, 1(8), 40-45.
2. Ganieva, M. S. (2021). IN THE SOCIETY OF WOMEN–GIRLS INNOVATION-THE SOCIO-PHILOSOPHICAL ESSENCE OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITY. *Scientific progress*, 2(8), 947-951.
3. Mirzayeva, G., & Turdaliyeva, S. (2023). BADIY MATNLARDAGI REALIYALARNING OZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences*, 2(9), 142-146.
4. Fazildinova, S. N. (2022). THE MATTERS OF TRANSLATING THE FIGURATIVE LANGUAGE DEVICES USED BY ALISHER NAVOI IN DESCRIPTION OF WORD, LANGUAGE AND SPEECH ETHICS. *Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal*, 2022(1), 106-118.

5. Ортиков, Р. А. Ё. (2023). ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ «СИНЕКДОХИ» КАК СТИЛИСТИЧЕСКОЙ ФИГУРЫ. Scientific progress, 4(5), 313-319.